

IZVJEŠTAJ
o učešću delegacije Skupštine Crne Gore na
PROLJEĆNJEM ZASIJEDANJU PARLAMENTARNE SKUPŠTINE NATO
održanom u periodu 17-20. maja 2013. godine
Veliko Vojvodstvo Luksemburg

Proljećnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO održano je u periodu 17-20. maja 2013. godine u Luksemburgu i okupilo je oko 300 parlamentaraca iz Sjevernoatlantskog saveza i partnerskih zemalja.

Ispred Skupštine Crne Gore u radu skupa su učestvovali članovi delegacije Borislav Banović i Obrad Mišo Stanišić, kao i poslanik Vasilije Lalošević. U svojstvu sekretarke delegacije, Proljećnjem zasijedanju je prisustvovala saradnica u Odboru za bezbjednost i odbranu Vera Damjanović.

Prvog dana, Proljećnjem zasijedanju Parlamentarne skupštine NATO prisustvovao je i šef Misije Crne Gore pri NATO, ambasador Vesko Garčević.

Proljećnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO počelo je sastankom sekretara delegacija, na kome je predstavljen Nacrt plana rada Stalnog komiteta, organizacioni elementi skupa, kao i aktivnosti Parlamentarne skupštine NATO u narednom periodu. S tim u vezi, prezentovane su realizovane pripreme za 59. Godišnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO, čije je održavanje planirano za period od 11. do 14. oktobra 2013. godine u Dubrovniku.

Plenarnu sjednicu otvorili su predsjedavajući Parlamentarne skupštine NATO, Hugh Bayley, predsjednik Vlade Luksemburga, Jan-Claude Juncker i predsjednik Donjeg doma Parlamenta Luksemburga Laurent Mosar.

U uvodnom izlaganju predsjedavajući Parlamentarne skupštine NATO, Hugh Bayley je podsjetio da se Evropa i Sjeverna Amerika suočavaju sa kompleksnim izazovima, te da je u skladu sa tim potrebno zajedničko djelovanje svih država članica na iznalaženju adekvatnih odgovora za aktuelna bezbjednosna pitanja. Ukazao je na nužnost ekonomskog oporavka

evropskih zemalja i istakao da trenutna situacija predstavlja test solidarnosti država članica. Predstavivši teme o kojima će biti riječi tokom zasjedanja, predsjedavajući Parlamentarne skupštine NATO se osvrnuo na ulogu zemlje domaćina u osnivanju i razvoju NATO i Evropske unije, učešću u međunarodnim misijama i ukazao na primjer kvalitetne i uspješne saradnje zemalja Beneluksa. U nastavku je ocijenio da rad NATO saveza treba da bude transparentan i otvoren, naročito u pogledu finansija. Apostrofirao je ostvareni napredak u Avganistanu i ukazao na nužnost pružanja podrške Maliju, cijeneći da problemi u ovoj zemlji, prije svega terorizam, ugrožavaju evropsku i svjetsku bezbjednost. Takođe, uputio je poruku ohrabrenja zemljama kandidatima za članstvo i naglasio da je ostvaren značajan napredak na Zapadnom Balkanu.

Predsjednik Vlade Luksemburga, Jan-Claude Juncker je ocijenio da najveći bezbjednosni zadatak u sadašnjem vremenu predstavlja stabilizacija odnosa u Avganistanu, kao i preuzimanje odgovornosti upravljanja zemljom od strane avganistanskih vlasti. U nastavku je istakao da ohrabruju političke odluke na relaciji Beograd-Priština i istakao da se iste ne bi mogle dostići bez podrške Alijanse i njenih saveznika. Kao izazove u narednom periodu naveo je metode kako nastaviti sa procesom transformacije, a zadržati relevantnost NATO saveza, kao i ekonomsku i finansijsku krizu, istakavši da bez stabilizacije izdataka za odbranu napredak nije moguć.

Predsjednik Donjeg doma Parlamenta Luksemburga Laurent Mosar apostrofirao je da NATO predstavlja garant svjetskog mira i bezbjednosti i ocijenio da jedan od najboljih vidova djelovanja jeste učešće u mirovnim operacijama. Takođe je ukazao na nužnost iznalaženja adekvatnih odgovora na aktuelne bezbjednosne izazove, ističući da bez sigurnog okruženja nije moguće dostići demokratske vrijednosti, kao i da Parlamentarna skupština NATO predstavlja adekvatan forum za razmjenu mišljenja i postizanje dogovora o budućim koracima Alijanse.

U nastavku je usvojen amandman na Poslovnik Parlamentarne skupštine NATO (član 16 stav 1) koji se odnosi na mandat generalnog sekretara koji može biti imenovan na dvije godine, te može biti ponovo imenovan ne više od četiri puta.

Nakon uvodnih obraćanja, uslijedio je Zajednički sastanak NATO Parlamentarne skupštine i Sjevernoatlantskog savjeta.

U uvodnom obraćanju generalni sekretar NATO, Anders Fogh Rasmussen je ocijenio da tranzicija ka avganistanskoj odgovornosti u oblasti bezbjednosti predstavlja značajan i zahtjevan korak za Alijansu i istakao da će stanje i stabilizacija prilika u ovoj zemlji ostati na vrhu liste prioriteta NATO saveza. Izrazio je zadovoljstvo ostvarenim rezultatima ISAF misije i ukazao da su stvoreni uslovi za bolju i bezbjedniju budućnost Avganistana, te da treba nastaviti sa ulaganjem napora za napredak u izgradnji održivih institucija, kao i u oblasti poštovanja ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i suzbijanja korupcije.

Pored pitanja tranzicije u Avganistanu, na sastanku je bilo riječi o bezbjednosnim izazovima, mogućnostima, resursima i obavezama Alijanse, implikacijama za razvoj na

Srednjem istoku i Sjevernoj Africi, nacionalnim i institucionalnim partnerstvima, sa posebnim osvrtom na saradnju sa Evropskom unijom, kao i o politici otvorenih vrata.

U okviru diskusije, stalni član delegacije Skupštine Crne Gore pri Parlamentarnoj skupštini NATO, Borislav Banović je govorio na temu "Politika otvorenih vrata" i iznio očekivanja da će Crna Gora na sljedećem samitu Alijanse dobiti poziv za članstvo. S tim u vezi, izrazio je interesovanje da li je došlo do promjene kriterijuma i uslova za punopravno članstvo u Sjevernoatlantskom savezu. Poslanik Banović je ukazao da sistem kolektivne bezbjednosti predstavlja najbolji garant za stabilnost regiona Zapadnog Balkana, te predstavio aktivnosti koje je Crna Gora realizovala na putu evroatlantskih integracija.

Odgovarajući na pitanja delegata, generalni sekretar NATO je ukazao da evropske zemlje treba da izdvajaju više sredstava za sektor odbrane, kako bi se unaprijedila saradnja između Alijanse i Evropske unije. Komentarišući učešće u Akcionom planu za članstvo zemalja Zapadnog Balkana istakao je da je postajanje punopravnom članicom uslovljeno spremnošću svake zemlje pojedinačno, kao i brzinom i dinamikom sprovođenja reformskih procesa.

U nastavku je održan i sastanak Parlamentarnog komiteta NATO-Rusija.

Drugog i trećeg dana Proljećnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO održani su sastanci Političkog komiteta, Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti, Komiteta za ekonomiju i bezbjednost, Komiteta za odbranu i bezbjednost i Komiteta za nauku i tehnologiju.

Na sastanku Političkog komiteta izlagali su ministar odbrane Luksemburga, Jean-Marie Halsdorf na temu odbrambene politike Luksemburga i međunarodne bezbjednosne politike i savjetnik za istraživanje na NATO odbrambenom koledžu u Rimu o implikacijama za NATO razvoja u Maliju i oblasti Sahel. Istraživač saradnik i direktor na Royal United Services Institute (RUSI) iz Katara, David B. Roberts govorio je na temu „Rat u Siriji: implikacije za regionalnu bezbjednost“.

U nastavku su razmotreni Nacrt izvještaja Podkomiteta za transatlantske odnose na temu „Bezbjednost na krajnjem sjeveru: uloga NATO“ izvjestioca Jadwiga Zakrzewska iz Poljske, Nacrt izvještaja generalnog izvjestioca Assena Agova iz Bugarske na temu „Porast strateškog značaja Azije – implikacije za NATO“, kao i Nacrt izvještaja Podkomiteta za NATO partnerstva na temu „Partnerstvo sa Centralnom Azijom“, izvjestioca Daniel Bacquelaine iz Belgije. O budućnosti transatlantskih odnosa na polju bezbjednosti govorio je Michael Rühle, šef Odsjeka za energetske bezbjednost u Odjeljenju za vanredne bezbjednosne izazove NATO.

Tokom diskusije ukazano je da pomjeranje fokusa na azijske zemlje ne predstavlja otklon od Evrope, koja i dalje ostaje najvažniji strateški partner Sjedinjenim Američkim Državama. U

nacrtu pomenutih izvještaja data je analiza aktualnih bezbjednosnih prilika u Aziji i na Pacifiku, kao i pregled odnosa NATO sa globalnim partnerima na ovom području. Takođe su istaknuta očekivanja Sjedinjenih Američkih Država da evropski partneri preuzmu vodeću ulogu u rješavanju bezbjednosnih izazova iz sopstvenog okruženja. U pogledu odnosa sa Centralnom Azijom, ukazano je da se pet zemalja na ovom području suočavaju sa ozbiljnim bezbjednosnim izazovima kao što su terorizam, etnički konflikti, trgovina ljudima i drogom, a prije svega politička i ekonomska nestabilnost. Istaknuto je da područje Centralne Azije zaslužuje veće angažovanje međunarodne zajednice, naročito u svijetlu tranzicije u Avganistanu i činjenice da Alijansa sa njima dijeli zajednički interes – stabilnost u regionu. Predstavljena je i analiza posljedica globalnog zagrijavanja, posebno u pogledu bezbjednosti, imajući u vidu da je ekonomska vrijednost Arktika usljed navedenih promjena jasno prepoznata, te da može postati predmet strateških rivalstava i militarizacije.

Na sastanku *Komiteta za civilnu dimenziju bezbjednosti* razmotreni su Nacrt izvještaja generalnog izvjestioca Ule Schmidt iz Savezne Republike Njemačke na temu „Očuvanje demokratskih promjena u MENA regionu“, Nacrt izvještaja Podkomiteta za demokratsko upravljanje „Evroatlantske integracije Gruzije: unutrašnji i spoljašnji izazovi“ izvjestioca Lucia Malana iz Italije i Nacrta posebnog izvještaja „Zapadni Balkan – obezbjeđivanje stabilne budućnosti“, izvjestioca Witolda Waszczykowskog iz Poljske. Na temu postrevolucionarnog poretka u MENA regionu i izazovu političkog islama govorio je prof. dr Oliver Schulumberger, šef Odsjeka za Bliski istok i komparativnu politiku na Univerzitetu Tubingen dok je potpredsjednica Evropske komisije Viviane Reding izlagala o zaštiti podataka i sajber bezbjednosti.

Tokom diskusije je konstatovan veliki napredak Gruzije u pogledu dostizanja NATO kriterijuma, uprkos kompleksnom geopolitičkom kontekstu. S tim u vezi, pozvane su sve političke grupe u Gruziji da reafirmišu svoju posvećenost demokratiji i dijalogu u skladu sa postavljenim ciljem punopravnog članstva u evroatlantskoj porodici. U pogledu situacije na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi istaknuta je potreba da međunarodna zajednica pruži podršku demokratskim inicijativama u regionu i prati razvoj kako bi na adekvatan način procijenila eventualne implikacije po evroatlantsku bezbjednost, kao i da se snažno zalaže za poštovanje ljudskih prava. Uprkos finansijskim problemima u evropskoj zajednici, ocijenjeno je da bi nereagovanje u konkretnom slučaju dovelo do mnogo ozbiljnijih posljedica. U nastavku je konstatovan napredak ostvaren na području Zapadnog Balkana ali i ukazano da ne postoji odgovor na važna politička pitanja kao što je ustavno uređenje Bosne i Hercegovine, status Kosova i odnosa etničkih grupa na ovoj teritoriji, kao i problemi na relaciji Grčka-Makedonija koji koče dalji napredak na putu evroatlantskih integracija ove bivše jugoslovenske republike. Takođe je ukazano na probleme u pogledu ispunjavanja kriterijuma u procesu evropskih integracija, a koji se odnose na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, reforme državne uprave i pravosudnog sistema, kao i u pogledu nezavisnosti medija i organizacija

civilnog društva. Apostrofirano je da je odgovornost u rukama političara u zemljama regiona i njihovoj spremnosti na pravljenje ustupaka i traženje kompromisa.

Na sastanku *Komiteta za ekonomiju i bezbjednost* profesor ekonomije Centra za istraživanja u oblasti primijenjene ekonomije na Univerzitetu u Luksemburgu, Patrice Pieretti govorio je o privlačenju investicija i održivosti malih ekonomija dok je specijalni savjetnik u Međunarodnoj agenciji za energiju, Phillip Cornell izlagao na temu geopolitičkih implikacija tržišnog boom-a gasa u Sjevernoj Americi i kako se pomenuto može odraziti na transatlantske odnose. O evropskoj bezbjednosnoj saradnji i budućim koracima govorio je Alexander Nicoll, direktor Međunarodnog izdavačkog instituta za strateške studije iz Londona. U nastavku su razmotreni Nacrt izvještaja Podkomiteta za ekonomsku saradnju i konvergenciju Istoka i Zapada, izvjestioca Uwe Karl Beckmeyer-a iz Savezne Republike Njemačke na temu „Integrisanje ekonomija Mediteranskog basena“, Nacrt izvještaja Podkomiteta za transatlantske ekonomske odnose na temu „Troškovi odbrane, nacionalna bezbjednost i solidarnost Alijanse“, izvjestioca Harriett Baldwin iz Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske, kao i Nacrt izvještaja generalnog izvjestioca Jeppe Kofod iz Danske na temu „Ekonomske i strateške implikacije revolucije nafte i gasa“. S tim u vezi, ukazano je na potrebu uspostavljanja multilateralnog okvira, kako bi saveznici udružili oskudne resurse u cilju realizacije srednjoročnih i dugoročnih odbrambenih ciljeva. Istaknuto je da NATO države članice moraju osigurati da smanjivanje budžetskih izdvajanja za odbranu ostane na razumnom nivou, kako bi se minimizirala mogućnost osipanja krucijalnih sposobnosti i kapaciteta. Apostrofirano je da se, kada dođe do ekonomskog oporavka, izdvajanja za odbranu moraju vratiti na optimalan nivo jer se u suprotnom vojni značaj i strateška važnost Alijanse dovodi u pitanje.

Na sastanku *Komiteta za odbranu i bezbjednost* razmotreni su Nacrt posebnog izvještaja na temu „Začetak krize na evropskim vratima: novo sjeverno-južno partnerstvo za region Sahela“ i Nacrt izvještaja Podkomiteta za transatlantsku saradnju u oblasti odbrane i bezbjednosti na temu „Transatlantski odnosi, globalni partneri: primjena Novog strateškog koncepta kroz saradnju i partnerstvo“, izvjestioca Nicole Ameline, potpredsjednice Parlamentarne skupštine NATO. Takođe, razmotreni su Nacrt izvještaja „Avganistan: 2014. godina i kasnije“, generalnog izvjestioca Sven Miksera iz Estonije i Nacrt izvještaja Podkomiteta za buduće odbrambene i bezbjednosne kapacitete na temu „Pametna odbrana, strateška odbrana: udruživanje i podrška od samog početka“, izvjestioca Xavier Pintat iz Francuske. O budućnosti Avganistana govorio je profesor političkih nauka i međunarodnih odnosa na Univerzitetu George Washington i honorarni viši saradnik u Savjetu za spoljne odnose, Stephen Biddle. General Mario Daubenfeld govorio je o učešću Luksemburga u operacijama i multinacionalnoj saradnji. Takođe, predstavljene su i ocjene iz posjete predsjedavajućeg Parlamentarne skupštine NATO Maliju.

Na sastanku je naglašeno da bez obzira na spremnost avganistanskih nacionalnih snaga bezbjednosti, napredak nakon 2014. godine prevashodno zavisi od napora Vlade ove zemlje i fokusa na poštovanje ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i sprovođenja reformi. Istaknuto je da

princip pametne odbrane ne smije biti izgovor za dalje smanjivanje izdvajanja za sektor odbrane. Takođe, konstatovano je da zemlje treba ohrabriti da učestvuju u programima saradnje. Poseban osvrt napravljen je na razvoj i unapređenje transatlantskih odnosa i ukazano na potrebu redefinisanja strateških postavki prema zemljama Afrike, naročito imajući u vidu aktuelno stanje u državi Mali.

O poboljšanju održivosti NATO kopnenih snaga, izgradnji odgovornosti, smanjenju zahtjeva i obezbjeđivanju zaliha u vojsci, kao i o budućem razvoju borbenih aviona vodila se diskusija na sastanku *Komiteta za nauku i tehnologiju*. U skladu sa navedenim, na sastanku su razmotreni Nacrt izvještaja Podkomiteta za energetiku i bezbjednost životne sredine na temu „Nove ideje o energiji za NATO trupe: izgradnja odgovornosti, smanjivanje zahtjeva i obezbjeđivanje zaliha“, izvjestioca Osmana Baka iz Turske, Nacrt izvještaja generalnog izvjestioca Stephen Gilberta iz Velike Britanije na temu „Poboljšanje održivosti NATO kopnenih snaga“, kao i Nacrt posebnog izvještaja „Budućnost borbenih aviona – ka šestoj generaciji“, izvjestioca Pierre Claude Nolina iz Kanade. O politici vazdušnog prostora Luksemburga govorio je šef Odjeljenja za istraživanje u Ministarstvu za više obrazovanje i istraživanje zemlje domaćina, dr Pierre Decker, dok je dr William C. Potter sa Monterey Instituta za međunarodne studije izlagao o najnovijim koracima Sjedinjenih Američkih država i Ruske Federacije na planu protivraketne odbrane. Takođe, na sastanku je vođena diskusija o budućnosti torijumskih nuklearnih reaktora, o čemu je govorio istraživač saradnik Odjeljenja za projektovanje na Univerzitetu Kembridž, dr Stephen Ashley.

U skladu sa nalazima predstavljenih nacрта izvještaja, države članice NATO su pozvane da preduzmu potrebne mjere radi održavanja kvaliteta sposobnosti svojih kopnenih snaga, da kodifikuju koncepte i doktrine, kao i da postave prioritete u pogledu naoružanja i brige o poginulima. Takođe su predstavljene aktivnosti Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Turske i najvažnijeg partnera Alijanse, Evropske unije, preduzete u pogledu uspostavljanja energetske odgovornosti, smanjenja potražnje za energijom i obezbjeđenja potrebnih zaliha za vojnu oblast. Pored navedenog, predstavljeni su najnoviji tehnološki trendovi u pogledu borbenih aviona i protivavionske zaštite.

Na sastancima komiteta su razmotreni Komentari generalnog sekretara NATO, predsjedavajućeg Sjevernoatlantskog savjeta na preporuke Parlamentarne skupštine NATO, usvojene tokom 2012. godine i predlozi zapisnika sa sjednica komiteta održanih tokom 58. Godišnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO, održanog u periodu 9-12. novembra 2012. godine u Češkoj Republici, dok su u završnom dijelu predstavljene smjernice aktivnosti za predstojeći period.

Posljednjeg dana Proljećnjeg zasijedanja Parlamentarne skupštine NATO održan je *sastanak Stalnog komiteta*.

SASTANAK ČLANOVA DELEGACIJE
SA PREDSTAVNICIMA UDRUŽENJA ISELJENIKA U LUKSEMBURGU
-17. maj 2013. godine-

U skladu sa upućenom inicijativom Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, a u koordinaciji sa Ambasadom Crne Gore u Belgiji, 17. maja 2013. godine realizovan je sastanak sa predstavnicima udruženja iseljenika u Luksemburgu.

Ovom prilikom, poslanici Borislav Banović, Obrad Mišo Stanišić i Vasilije Lalošević su u prostorijama Zavičajnog kluba „Bihor“ (opština Rumelanž) razmijenili mišljenja sa predstavnicima udruženja iseljenika o aktuelnim temama za koje su izrazili interesovanje.

Sastanku su prisustvovali i ambasador Crne Gore u Belgiji, Vesko Garčević i ministar savjetnik Tatjana Raspopović, kao i saradnica u Odboru za bezbjednost i odbranu, Vera Damjanović.

PRIPREMILA:

Vera Damjanović, s.r.

ČLAN DELEGACIJE

Borislav Banović, s.r.